

p. Matej Štravs

PASIJONI V ŽUPNIJI LJUBLJANA - ŠTEPANJA VAS

Pred leti smo z mladimi v župniji (kakor že vrsto let pred tem) pripravili pasijon. Dan po uprizoritvi me je poklicala mlajša katehumenka, ki se je pripravljala na krst, in se mi iz srca zahvalila z naslednjimi besedami: »Hvala za pasijon, ki ste ga pripravili. Do sedaj me še nobena stvar v življenju ni tako močno nagovorila kakor včerajšnji dogodek.«

V zadnjem desetletju sem sam aktivno sodeloval pri pasijonih, zato lahko iz lastnih izkušenj povem, da dramska uprizoritev Jezusovega trpljenja vedno znova nagovarja. Pasijon najbolj nagovori tiste, ki ga »pričujejo« (ne igrajo), seveda pa tudi tiste, ki si ga pridejo ogledat. To je bilo še posebej očitno lani, ko sem imel možnost opazovati ljudi, ki so prišli na pasijon. Opazil sem, da so mnogi sklenili roke v molitev, te so ostale sklenjene do konca prireditve.

Ko sem temeljito prebral župnijsko kroniko in oznanilno knjigo, sem ugotovil, da mladi v naši župniji vse od leta 1990 vsako leto na cvetno nedeljo popoldan ali zvečer pripravijo dramsko uprizoritev Jezusovega trpljenja. Vrsto let so pasijon ponavljali na veliko sredo po večerni maši, zadnjih osem let pa ga ponovijo na veliki torek po večerni maši. Iz zapisa župnijske kronike lahko ugotovimo, da uprizoritve pasijona ni bilo le leta 2000, ko je bil v župniji misijon. To pomeni, da bodo mladi v naši župniji letos pripravili že trideseti pasijon.

V naši župniji na vse postne nedelje poteka postna pobožnost. Veliko let ji je bila dodatna sveta maša ob 16. uri. V zadnjem desetletju pa jo obhajamo na vse postne nedelje ob 18. uri. Pred sveto mašo je križev pot, vsako nedeljo pa nas nagovori drug postni pridigar. V osemdesetih letih so pri tej pobožnosti na cvetno nedeljo križev pot molili mladi. Iz oznanilne knjige razberemo, da je mladinska pevaska skupina leta 1989 pripravila križev pot s postnimi pesmimi in premišljanji. Leta 1990 pa so mladi prvič uprizorili Jezusov pasijon.

Ker sem v devetdesetih letih bival v kapucinskem samostanu, najprej kot dijak, nato pa kot bogoslovec, imam lepe spomine na pasijone, ki so jih pripravili mladi. Zadnjih deset let pa sem kot kaplan ali župnik aktivno vključen v njihovo pripravo. Pasijoni so bili vedno kakovostno pripravljene in skoraj vedno tudi spremljani z živo mladinsko glasbo. Mladi so ob spremstvu bratov kapucinov, ki delujemo v župniji, vedno našli kakšen nov pristop. Izjemne priložnosti za dobro izvedbo nudi tudi naša cerkev. Vedno jo popolnoma zatemnimo, v prezbiteriju pa pred oltar postavimo

oder. Gledališke luči in mešalna miza, s pomočjo katere predvajamo scensko glasbo, najdejo prostor na koru. Že v začetku devetdesetih let so posebej za pasijon sešili obleke, ki jih še vedno uporabljamo. Seveda pa, kadar le moremo, še kaj dopolnimo ali si sposodimo.

Pri pasijonih običajno sodeluje od 25 do 55 mladih. Vsako leto jih je približno 15, ki sodelujejo na novo. Še posebej v zadnjih letih se trudimo, da pasijon ni le igra, ampak »pričevanje Jezusovega trpljenja«, ki je namenjeno poglobljanju naše vere. Tudi zato ni ploskanja nastopajočim.

Leta 1990 je vlogo Jezusa odigral tedanji župnik br. Miha Sekolovnik, ki sedaj živi v loškem samostanu. Ko sem br. Miha povprašal, kako se spominja tega pasijona, mi je povedal, da je mlade, s katerimi je takrat pripravljaval pasijon, opozoril, da to ne sme biti šov. Povedal je, da so potem vse zelo dobro izpeljali, tako da so bili vsi nagovorjeni. Za pasijon leta 1992 je v župnijski kroniki za cvetno nedeljo zapisano naslednje: »Po maši ob 16. uri so mladi iz naše župnije pripravili pasijon v obliki drame. Pasijon je lepo uspel, ker so se mladi zelo lepo vživeli v svoje vloge. Tudi udeležba je bila zelo lepa.«

Od leta 1995 pa do leta 2010 je pasijon večkrat potekal v obliki procesije, kar pomeni, da se je začel v cerkvi, nato pa so bili različni prizori pred cerkvijo, na župnijskem travniku, pred samostanom in pred župnijskim domom. Gledalci so se za vsak prizor v procesiji naprej pomaknili skupaj z igralci. Vsak obiskovalec je bil tako sredi dogajanja. V tem obdobju je pasijone kar nekajkrat režiral naš župljan in režiser Peter Bergant, ki je velikokrat napisal tudi vsa besedila.

Leta 1995 se je pasijon zaključil s križanjem pred župnijskim domom. Pred prizorom križanja so mladi vsem udeležencem razdelili na vrvice privezane velike žeblje, ki so si jih udeleženci obesili okrog vratu. Po križanju so mladi v procesiji odpeljali Jezusa v znamenit božji grob, ki se nahaja desno od naše cerkve, in ga zaklenili vanj. Vmes so pritrkovalci v zvoniku predvajali žalostno melodijo. Spominjam se, da je

bilo presunljivo. Vlogo Jezusa je takrat odlično odigral Aleš Primc. V živem spominu mi je ostala gospa, ki je prišla do mene, ko so se ljudje že večinoma razšli, in me vprašala: »Saj vendar ne boste Jezusa pustili kar v grobu?«

Leta 1997 sta pasijon povezovala dva svetopisemski preroka, ki sta napovedovala Jezusovo trpljenje. Med drugim sta pripovedovala spev o trpečem služabniku iz knjige preroka Izaija.

Leta 1998 je pod mentorstvom br. Primoža Kovača okrog 40 mladih uprizorilo Škofjeloški pasijon.

Za pasijon iz leta 1999 v Družini lahko med drugim preberemo: »Letošnji scenarij za pasijon je temeljil na Janezovem evangeliju. Nekateri prizori so bili odigrani v prezbiteriju, nekateri pa v kapeli Oljske gore, ki je najprimernejše ozadje za uprizorjanje Jezusovega trpljenja. Vse prizore je povezovala pripovedovalka pri oltarju. Med prizori pa smo vsi v cerkvi peli postne pesmi.«

Glavni organizator pasijonov v letih je 2001–2005 je bil takratni kaplan in kasneje župnik br. Milan Kvas, veliko mu je pomagal Igor Pigac, ki je v tem obdobju večkrat odigral vlogo Jezusa. Pasijon leta 2001, ki je zelo lepo uspel, je za oddajo Obzorje duha snemala Televizija Slovenija.

Leta 2004 so igralci vse prizore odigrali z mimiko, v ozadju so se slišali glasovi Jezusa, Marije in ostalih oseb, ki so pripovedovali, kako doživljajo ure trpljenja. Avtor besedila je bil duhovnik Frančišek Jerant. Za vse, ki so si pasijon ogledali, je bilo to lepo in pretresljivo doživetje ter prava priprava na velikonočne praznike.

Leta 2005 je pasijon z glasbo spremljala takratna mladinska glasbena skupina, ki je med pasijonom zapela naslednje pesmi: *Nekdo kleči, Križaj ga, le križaj ga, Moji rojaki, Tiho so in Glej, v daljavi*.

V letih od 2006 do 2010 so pasijone animirali br. Marko Senica, br. Jože Smukavec in br. Jurij Štravs. Slednji je nekajkrat izjemno dobro odigral vlogo Jezusa.

Štepanjski pasijon 2011.

Pri pasijonu, ki sem ga režiral leta 2011, je sodelovalo 39 mladih. Takrat smo med prizori brali zgodbe o otrocih, ki trpijo v različnih misijonskih deželah. Zgodbe teh otrok so nam poslali slovenskih misijonarji in nam zraven posredovali tudi nekaj njihovih fotografij, ki smo jih ob uprizoritvi lahko spremljali na projekciji. Tega leta smo vse prispevke, ki smo jih zbrali ob pasijonu, dali misijonski skupini Pota, ta jih je nato odnesla v misijon v Corumbo (Brazilija).

Leta 2012 je pasijon pod naslovom Žejen sem, v obliki musicala, režiral br. Jaro Knežević, Jezusa je takrat prvič odigral srednješolec Boštjan Čerin. Ta pasijon je z lepim petjem spremljala glasbena skupina Mladoletje.

Leta 2013 je pri pasijonu sodelovalo približno 50 mladih, od tega 15 birmancev, ki vse od takrat redno sodelujejo pri njem; med prizori je pel SMC bend iz Rakovnika. Od tega leta dalje vsako leto povabimo glasbeno skupino, ki pasijon obogati z glasbo in privabi večje število obiskovalcev. Med pasijonom smo predvajali tudi nekaj koncertnih posnetkov slavilne glasbe skupine Hillsong. S tem smo želeli pokazati, kako tudi danes velike množice veselo slavijo Jezusa. Vlogo Jezusa je zelo dobro odigral Boštjan Čerin, nanjo se je pripravljval z molitvijo in premišljevanjem. Boštjan mi je tudi zelo pomagal pri režiji.

Leta 2014 je pri pasijonu sodelovalo okrog 55 mladih. Med mašo in pasijonom je pel Primož Križaj z glasbeno skupino Odsev. Igro od tega leta dalje redno spremljamo s scensko glasbo. Posebnost tega pasijona je bila, da se je v ozadju odvijala projekcija slik iz Svete dežele. Tako so udeleženci lahko videli, kakšni so danes kraji, kjer je Jezus trpel. Pasijon sva režirala skupaj s Petrom Kastelicem. Vlogo Jezusa je res pričevanjsko odigral Tomaž Rupar, ki danes biva v samostanu trapistov v Novem dvoru na Češkem. Zelo živo se spominjam, kako sta pozno zvečer, dan pred predstavo, na cvetno nedeljo po končani vaji v cerkvi ostala le še Tomaž Rupar, ki je igral Jezusa, in režiser Peter Kastelic, in še dolgo vadila Jezusovo umiranje. Spomnim se,

da sta želela, da ima Jezus, ko umre, spokojen nasmeh na obrazu. In dolgo sta iskala pravo nianso tega nasmeha.

Leta 2015 je sta pasijon, pri katerem je sodelovalo nekaj več kot 50 mladih, režirala naš kandidat Ambrož Brezovšek in Peter Kastelic. Vlogo Jezusa je odigral Matjaž Vidmar. Mašo in pasijon je zelo lepo glasbeno spremljal Skromni band. Za sklep smo vsi sodelujoči z glasbeno skupino zapeli pesem *Tu pred križem zdaj stojim*.

Pasijon leta 2016 je bil izjemno lep, doživet in pričevanjski. Za glasbeno spremljavo med mašo in pasijonom je poskrbela skupina Pusti sled. Vlogo Jezusa je odigral Boštjan Čerin. Pasijon sta močno zaznamovala tudi Vid Planinc (veliki duhovnik) in Tomaž Rupar (Pilat). Spominjam se, da so pri tem pasijonu, ko si je Pilat umil roke in z njimi poškopil po ljudeh, trije mladi s kora z aspergilom škropili vodo po vseh ljudeh v cerkvi, kar je imelo poseben učinek na vse udeležence. Posebnost tega pasijona je bila, da je bilo v njem tudi nekaj senčnih prizorov. V prezbiterij smo obesili zelo veliko rjuho, zadaj pa postavili Jezusa in dva vojaka, ki sta ga čuvala v ječi. Vmes se je slišala pesem, kar je ustvarilo občutek, da je bil Jezus dolgo zaprt. Ko je Jezus na križu umrl, je to zagrinjalo padlo na tla in v tistem trenutku smo v čisto temni cerkvi z eno samo lučko osvetlili odprto tabernakelj z Najsvetejšim. Nato smo se vsi igralci kleče zbrali ob tabernaklju in pasijon zaključili z 20 minutno adoracijo ob glasbeni spremljavi.

Pasijon leta 2017 se je od prejšnjih precej razlikoval. Igro je spremljala domača glasbena skupina Spregovori. Besedilo pasijona je napisala srednješolka Amadea Iva Delopst, ki je, preden je začela pisati besedila, evangelije nekajkrat prebrala. Vlogo Jezusa je odlično odigral Matej Mušič, ki je bil tedaj še v 9. razredu osnovne šole. Veliko pasijona je bilo odigranega le z mimiko. Njegova posebnost je bila, da je bil Jezus, ker je Bog, oblečen v belo obleko, vsi ostali igralci, razen Marije, ker so grešniki, pa v črna oblačila. Po svoji smrti je Jezus prišel na oder s prižgano velikonočno svečo, ob

Štepanjski pasijon 2014.

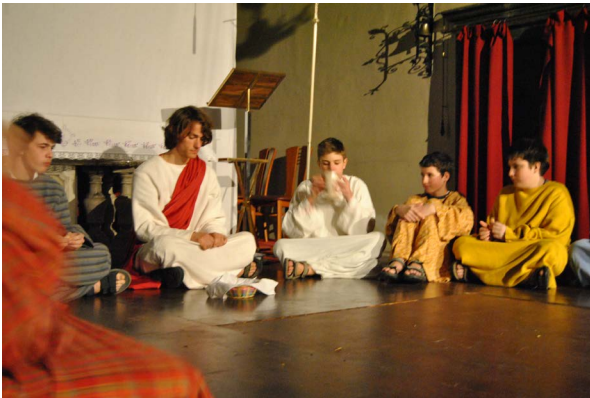
njem pa so se v belih oblačilih zbrali vsi ostali nastopajoči. Tako se je tudi simbolično pokazalo, kako nas Jezus s svojim vstajenjem očiščuje in odrešuje.

Leta 2018 je pasijon režirala študentka Anamarija Božeglav. Mašo in pasijon je glasbeno spremljal Grega Strajnar – Odkloplen Grega. Besedilo za pasijon je napisal 15-letni Matej Mušič, ki je tudi odlično odigral Jezusa. Posebnost tega pasijona, ki je bil zelo doživeto odigran, so bile ilustracije Jezusovega trpljenja, ki jih je narisala 15-letna Klara Farič, odvijale pa so se v ozadju na projekciji.

Leta 2019 so mladi, ki jih je spremljal kaplan br. Miro Pavšek, pripravili že 30. dramsko uprizoritev Jezusovega trpljenja. Mašo in pasijon je s čudovito glasbo spremljal aktualni Stična band. Svetopisemsko besedilo za pasijon je bilo vzeto iz sodobnega prevoda Markovega evangelija, ki je namenjen predvsem mladim. V tem pasijonu so mladi odigrali tudi prizora, kako Jezus prežene trgovce iz templja in priliko o vinogradu in viničarjih, ki so ubili gospodarjevega sina. S tem so želeli pokazati, kako si je Jezus nakopal jezo pri Judih, da so ga potem tožili. Zelo močno doživetje v tem pasijonu je bila Jezusova molitev v vrtu Getsemani, ker se je takrat izpostavilo Najsvetejše, molitev pa je pomenila pravo adoracijo. Pasijon si je ogledal tudi predstavnik Združenja Europassion. Tako se je tudi naša župnija pridružila evropskemu združenju pasijonskih mest, ki povezuje vse kraje v Evropi, kjer pripravljajo pasijone.

Kot duhovnik opažam, kako pasijon povezuje mlade v naši župniji. Najlepše pa je, da pasijon vedno znova pogloblja našo vero in je čudovit način za oznanjanje evangelija. Ko pasijon pripravljamo, marsikdaj nastopijo težave. S pasijonom oznanjamo Boga in njegovo slavo, sam sem ob tem že večkrat občutil, da sovražniku človekove narave to ni všeč, zato nam kdaj tudi pošlje kakšno preizkušnjo. Toda ne da se opisati, kako lepo je, ko Bog spregovori skozi pasijon, skozi mlade, ki ga pripravljajo.

Za konec pa še anekdota. Spominjam se, kako so pred časom na ogled pasijona v naši cerkvi prišli člani skupine Vera in luč. Ko so vojaki topli Jezusa, je mlado dekle s posebnimi potrebami, danes že pokojno, to tako močno zbolelo, da je vstala s klopi,

šla do vojakov ter jih milo prosila, naj Jezusa ne tepejo več. Ko sem jo videl prositi vojake, naj ga ne tepejo, mi je postalo jasno, kako zelo rada je imela Jezusa.

SPOMINI NA PASIJON

Vedno sem se rad ukvarjal s kreativnimi dejavnostmi, čeprav sem po poklicu univ. dipl. psiholog. Če je pa ob tem še duhovna stran, ki jo ponujajo svetopisemske zgodbe, še toliko bolje. To je delček mene, ki me spremlja vse življenje. Moja vera je zrasla ob mami, očetu, sestrah, bratih. Vedno pravim: cula, zavezana v otroštvu, ki človeka vse življenje usmerja po pravi poti.

Pasijonske igre sem skupaj z drugimi pripravljal kar nekaj let. Dobili smo različne predloge za besedilo in izbrali med njimi tistega, ki se nam je zdel najbolj primeren. Mimogrede, obstaja vrsta različnih variant zadnjih dni Jezusovega življenja. Najprej smo, navadno s kaplanom, razmislili o glavnih osebah. Predvsem o izbiri tistega, ki bo zaživel Jezusa. Ne pravim zaigral. Moram povedati, da so, v vsem mojem dolgoletnem ukvarjanju z mladimi, ti v tistih velikonočnih dneh na odru resnično doživljali Jezusovo trpljenje. Posebej fantje, ki so podoživljali Zveličarja. Še sedaj jih vidim, kako polno so se vživeli v vlogo. Nekaterih prizorov ne bom pozabil nikoli. Moram povedati, da je bila pri enem od fantov prav Jezusova vloga zadnji klic in duhovniški poklic.

Vaje so bile dostikrat razigrane, včasih naporene, saj je skupino dvajsetih ali več mladih težko pripraviti k resnosti in omejiti njihovo energijo.

Ampak vedno, res vedno, so na koncu pripravili pasijon, ki se je dotaknil ljudi in tudi mladih samih.

Kaj je več vredno kot to, da so ljudem med velikonočnimi prazniki dali nekaj, kar jim je še poglobilo videnje Jezusovega trpljenja? In njim samim drugačno doživljanje Njegovega trpljenja, ki jim je najbrž ostal za vedno. Vredno je bilo. Za vse.

Peter Bergant*

- * Peter Bergant je župljan Župnije Ljubljana - Štepanja vas, ki je med leti 1995 in 2011 večkrat režiral pasijone in napisal besedila zanje. Je tudi soustvarjalec akcije *Slovenija, moja dežela*, je zanj je skupaj s sodelavci prejel priznanje Boruta Pahorja, predsednika Republike Slovenije.

Štepanjski pasijon 2016.

